

Beste medeparochianen,
broeders en zusters,

We hebben vandaag een prachtig evangelie:
de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan.
Maar om dit evangelie nog beter te kunnen begrijpen
wil ik met u eerst eens gaan kijken
naar twee karakters in dit evangelie.
Allereerst het karakter van de wetgeleerde.
Want wie waren dat eigenlijk: de wetgeleerden of Schriftgeleerden?
En vervolgens wil ik dan met u gaan kijken naar:
Wie waren eigenlijk de Samaritanen?

Maar allereerst dus de wetgeleerden.
Jezus stond vaak op gespannen voet
met de wetgeleerden.
De wetgeleerden hadden ook vaak kritiek op Jezus.
En ze probeerden Jezus vaak op de proef te stellen
met kritische vragen.
Maar, wat stond Jezus toch zo tegen in de wetgeleerden?
Ik denk: hun zelfingenomenheid.
Ze voelden zich zelf verheven
boven de gewone Joden.
Zij waren toch de Schriftgeleerden!
Zij kenden de wet toch bij uitstek!
Zij leefden toch een voorbeeldig leven!
Kortom, zij voelden zich ver verheven
boven de andere Joden.
Een soort superioriteitsgevoel!
Ik denk dat Jezus dat zwaar tegenstond.

Maar wij als kerk lopen ook datzelfde gevaar.
Zeker vroeger.
Voelden wij ons vroeger als katholieken
ook niet vaak verheven boven de anderen?
Wij hadden toch het ware geloof!
Wij leefden toch voorbeeldig!

Maar van André Louff, een Belgische monnik en kluizenaar leerde ik het volgende.

Hij zei:

'Ik ben een vergeven zondaar.'

Nou, dat vind ik zo'n mooie uitspraak.

'Ik ben een vergeven zondaar!'

Dat wil zeggen:

Wij zijn zondaars zoals iedereen.

Wij zijn echt niet beter of anders dan wie dan ook.

Maar wij weten wel

dat God onze zonden heeft vergeven.

Dat maakt ons dankbaar, maar ook bescheiden!

Maar de wetgeleerden helaas, voelden zich beter dan de gewone mensen.

Ver verheven boven de anderen!

En dan, wie waren de Samaritanen?

Wel, de Samaritanen waren in de ogen van de Joodse mensen tweederangs Joden.

Ze waren ooit overheerst geweest door de Assyriërs.

Die hadden hen weggevoerd uit hun eigen land Samaria en meegenomen naar Assyrië.

Maar een handjevol mensen hadden zij achtergelaten in Samaria.

Maar dit handje vol mensen

had het Joodse geloof niet echt vast weten te houden.

Sommigen trouwden zelfs met die vreemde Assyriërs.

En ze gingen ook niet meer naar de hoofdtempel in Jeruzalem, maar maakten hun eigen tempel.

Kortom, zeker in de ogen van de andere Joodse mensen

waren de Samaritanen tweederangs

of misschien zelfs wel derderangs Joden geworden.

Nou, dat waren de Samaritanen.

Laten we nu eens teruggaan naar het evangelie.

De wetgeleerde vraagt aan Jezus:

'Wie is mijn naaste?'

Ik weet dat ik God moet liefhebben
en mijn naaste als mijzelf.
Maar wie is dan mijn naaste?'

Ik denk dat Jezus het probleem van deze wetgeleerde
haarfijn aanvoelde.
Deze wetgeleerde voelde zichzelf zo verheven
boven eigenlijk iedereen.
En wie is dan mijn naaste?
Ik hoef me hopelijk toch niet druk te maken
over mensen die ver beneden mijn stand leven!
Ik denk dat Jezus de vraag zo haarfijn heeft aangevoeld.

En nu antwoordt Jezus met een gelijkenis.
En nu zeg ik het even met mijn eigen woorden.
Jezus nodigt de wetgeleerde uit om zich te verplaatsen
in iemand die zonet een ongeluk is overkomen.
Iemand was onderweg en viel in de handen van rovers.
Nou, ik denk dat de wetgeleerde zich daarbij
wel iets kon voorstellen.
Hij was dan wel ver verheven boven de anderen.
Maar hij was ook eerlijk genoeg
om zich te kunnen voorstellen
dat dit ook hem ooit zou kunnen overkomen.

En dan gaat Jezus verder.
Als deze man nu beroofd en halfdood
langs de weg ligt,
komt er eerst een priester langs.
En ik denk dat de wetgeleerde nu dacht:
Oh, gelukkig, iemand van mijn niveau, een priester!
Zo iemand wil ik wel mijn naaste noemen!

Maar, vervolgt Jezus dan,
de priester loopt met een grote boog om hem heen.
Nou, de wetgeleerde zal zeker geweten hebben
dat een priester geen dode mag aanraken.
Dat was de wet voor de priesters.

Een priester mocht alleen zijn eigen vader of moeder, broer of zus,
aanraken als zij gestorven waren.

Maar verder geen enkele dode.

Dat zal de wetgeleerde zeker hebben geweten.

Maar ja, daar had hij nu niet zoveel aan,
nu hij halfdood langs de weg lag!

En dan laat Jezus nog een tweede voorbijganger zien.

Een Leviet. Eigenlijk een hulppriester.

En ook die loopt met een grote boog om hem heen.

Eigenlijk weer hetzelfde verhaal!

Maar dan komt er een Samaritaan langs.

En ik denk dat de wetgeleerde
nu al een beetje zenuwachtig wordt!

Een Samaritaan!

Toch niet zo'n vervelende tweederangs Samaritaan!

En nu beschrijft Jezus tot in detail
wat er allemaal gebeurt!

Deze Samaritaan ziet hem halfdood langs de weg liggen.

Gaat wel naar hem toe!

Krijgt medelijden met hem.

Laat zijn hart spreken!

Giet olie en wijn op zijn wonden.

Ik denk olie om de wonden te verzachten

en wijn, alcohol, om de wonden te ontsmetten.

Verbindt de wonden.

Misschien wel met een zakdoek die hij bij zich had.

Zet de gewonde op zijn ezeltje

en brengt hem naar de dichtstbijzijnde herberg.

Verzorgt hem daar

en vervolgt de volgende dag zijn eigen reis.

Maar geeft dan nog wel twee denariën

aan de waard om verder voor het slachtoffer te zorgen.

Ik denk dat de wetgeleerde met rode koontjes

geluisterd heeft naar deze gelijkenis van Jezus.

En nu komt de vraag van Jezus.
'Jij vroeg mij net:
'Wie is mijn naaste?'
Nou, zeg maar wie van deze drie
de naaste was van het slachtoffer langs de weg?'

Ja, de wetgeleerde kan nu niet anders
dan zichzelf gewonnen geven.
Maar eentje heeft het slachtoffer echt kunnen helpen.
Maar het woord Samaritaan
krijgt hij nog steeds niet over zijn lippen.
Dus antwoordt hij een beetje meesmuilend,
als een boer die kiespijn heeft:
'Degene die hem barmhartigheid betoond heeft!'

Wat een verhaal, hè!
Wat een gelijkenis!
Ook een les voor ons allemaal
om ons nooit verheven boven een ander te voelen!
Of, zoals onze kluizenaar André Louff zei:
'Ik ben een vergeven zondaar.'
Verhef je nooit boven een ander!
'Ik ben een vergeven zondaar!'
Dus zelfs een 'Samaritaan' kan mijn naaste zijn!
Amen.